

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntönnö 6.6.2022 (VN/16452/2022-MMM-1)

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa ministeriön laatimasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (jäljempänä markkinajärjestelylaki) muuttamisesta.

Esitetyt muutokset perustuvat keskeisiltä osiltaan Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevan Euroopan unionin (EU) lainsäädännön muutoksiin. KKV:n tehtävien kannalta olennaisimmat EU-lainsäädännön muutokset, jotka on otettu esitysluonnoksessa huomioon, koskevat maataloustuottajien tuottajaorganisaatioita sekä kestävyttä edistäviä vertikaalisia aloitteita elintarvikeketjussa. Kyseiset säännökset sisältyvät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1308/2013 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (jäljempänä markkinajärjestelyasetus).

KKV:n lausunto

Esitysluonnoksen mukaan maitoalan tuottajaorganisaation toimintaa koskeva markkinajärjestelylain 12 f § on "nykyisessä muodossaan tarpeeton, koska maitoalan tuottajaorganisaatioille ei ole voimassa niitä koskevia erillisiä EU-säännöksiä." KKV huomauttaa tältä osin, että EU:n markkinajärjestelyasetukseen sisältyy edelleen maito- ja maitotuotealan tuottajaorganisaatioita koskevia alakohtaisia säännöksiä.

Sopimussuhteita maito- ja maitotuotealalla koskevassa markkinajärjestelyasetuksen 149 artiklassa on määritelty ne sisällölliset edellytykset, joiden täytyessä maitoalan tuottajaorganisaatiot ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat neuvotella raakamaidon toimittamista koskevia sopimuksia jäsentensä puolesta. Mikäli kyseisessä poikkeussäännöksessä määritellyt edellytykset eivät täyty, kilpailulain (948/2011) 5 §:n ja Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 101 artiklan kilpailusäännöt voivat tulla sovellettavaksi tällaisiin kollektiivisesti neuvoteltuihin maitoalan sopimuksiin.

Osa maitoalan tuottajaorganisaatioita koskevan poikkeuksen edellytyksistä koskee neuvottelujen kohteena olevan raakamaidon määrää. Sallittujen kollektiivisten neuvottelujen kohteena olevalle raakamaidon määrälle on asetettu 149 artiklan 2 kohdan c alakohdassa markkinakohtaiset kattoarvot. Lisäksi 149 artiklan 2 kohdan f alakohdassa edellytetään, että tuottajaorganisaatio ilmoittaa neuvottelujen kohteena olevan raakamaidon määrän jäsenvaltionsa toimivaltaiselle viranomaiselle. Voimassa oleva EU-sääntely ei

kuitenkaan KKV:n käsityksen mukaan ota kantaa siihen, mille kansalliselle viranomaiselle toimivalta kyseisten ilmoitusten osalta kussakin jäsenvaltiossa kuuluu. Voimassa olevassa markkinajärjestelylaissa ja sen nojalla annetuissa alemmanasteisissa kansallisissa säädöksissä ei myöskään ole määritelty kansallista viranomaista, jolle tuottajaorganisaatioiden tulisi ilmoittaa markkinajärjestelyasetuksen edellyttämät neuvottelujen kohteena olevaa raakamaidon määrää koskevat tiedot.

Maitoalan tuottajaorganisaatioita koskevaa markkinajärjestelylain 12 f §:ää ehdotetaan nyt muutettavaksi tuottajaorganisaation toimintaa koskevien tietojen ilmoittamista koskevaksi yleissäännökseksi. Esityksen mukaan hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden tulisi toimittaa hyväksymisedellytysten täyttämisen varmistamiseksi tarvittavat tiedot 12 f §:n mukaisesti Ruokavirastolle. Lisäksi ehdotettuun säännökseen sisältyy valtuussäännös, jonka nojalla toimittavista tiedoista ja niiden toimitusajankohdasta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

KKV kannattaa alakohtaisen 12 f §:n muuttamista ehdotuksen mukaiseksi yleissäännökseksi. KKV pitää perusteltuna myös sitä, että EU:n lainsäädännön edellyttämien tietojen toimittamista koskevat tarkemmat säännökset annetaan ehdotetun valtuussäännöksen mukaisesti valtioneuvoston asetuksella.

Muutettavaksi esitetty 12 f § koskee kuitenkin vain *tuottajaorganisaation hyväksymisedellytysten täyttämisen varmistamiseksi* tarvittavia tietoja, jollaisiksi markkinajärjestelyasetuksen 149 artiklassa edellytetyt tietoja ei KKV:n tulkinnan mukaan voida määritellä. KKV korostaa, että kyseisessä artiklassa edellytetyt tiedot ovat KKV:lle olennaisia sen valvontatehtävien kannalta, sillä mikäli neuvottelujen kohteena olevan raakamaidon määrä ylittää markkinajärjestelyasetuksessa määritellyt enimmäisrajat, menettelyn hyväksyttävyyttä arvioidaan yleisten kilpailusääntöjen nojalla.¹

KKV ehdottaa tästä syystä, että kansallisessa lainsäädännössä määritellään, että markkinajärjestelyasetuksen 149 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaiset maitoalan tuottajaorganisaatioiden toteuttamia sopimusneuvotteluita koskevat tiedot tulee toimittaa sekä KKV:lle että Ruokavirastolle. Edellä esitetyllä tavalla tiedot ovat olennaisia KKV:lle sen valvontatehtävien hoitamiseksi. Ruokavirasto puolestaan on tuottajaorganisaatioiden hyväksyntää ja valvontaa hoitava toimivaltainen viranomainen muilta osin, ja tästä syystä myös Ruokavirastolla on tarpeen olla käytössään kaikki hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden toimintaa koskevat tiedot.

¹ Vaikka neuvottelujen kohteena olevalle raakamaidon määrälle asetetut kynnykset eivät ylittyisi, KKV voi kuitenkin päättää 149 artiklan 6 kohdan nojalla yksittäisessä tapauksessa, että tuottajaorganisaation olisi joko aloitettava tietyt neuvottelut uudelleen tai ei olisi neuvoteltava lainkaan, jos se katsoo tämän olevan välttämätöntä kilpailun ylläpitämiseksi tai KKV:n toimivalta-alueella toimiville raakamaitoa jalostaville pk-yrityksille aiheutuvan vakavan haitan välttämiseksi. Päätös perustuisi tällöin mainittuun markkinajärjestelyasetuksen säännökseen, ei EU:n tai Suomen yleisiin kilpailusääntöihin.

KKV:lla ei ole esitysluonnoksesta muilta osin huomautettavaa.

Timo Mattila
ylivohtaja, pääjohtajan sijainen

Jarno Sukanen
tutkimuspäällikkö